

DEVLET ÜNİVERSİTELERİNDE OKUTULMAKTA OLAN SEÇMELİ GÜZEL SANATLAR MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM SÜREÇLERİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE UYGULANMA DURUMU¹

THE STATE OF APPLICATION OF TEACHING PROCESSES IN FINE ARTS MUSIC ELECTIVE COURSES BEING TAUGHT AT STATE UNIVERSITIES ACCORDING TO THE VIEWS OF TEACHING STAFF AND STUDENTS

Elvan KARAKOÇ²

Yılmaz ŞENDURUR³

Başvuru Tarihi: 08.12.2020 Yayına Kabul Tarihi: 01.08.2021 DOI: 10.21764/maeuefd.837538

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu araştırmanın amacı, Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersi öğretim süreçlerini, öğrenci görüşlerine göre incelemek, bir durum tespiti yapmak ve sonuca uygun öneriler yapmaktır. Araştırmada bütüncül bir yaklaşımla nicel ve nitel boyutlu betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın nitel verileri toplanırken, Ankara ilindeki devlet üniversitelerinde okutulan seçmeli güzel sanatlar müzik dersini yürütmekte olan bölüm koordinatör/bölüm başkanlarına yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde betimsel ve içerik analizi teknikleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri toplanırken, nitel verilerin ışığında hazırlanmış anket yöntemi Ankara ilindeki devlet üniversitelerinde bu dersi alan öğrencilere uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel çözümlenmelerinde SPSS 12.0 paket programı içerisindeki çeşitli istatistiksel çözümleme tekniklerinden yararlanılmıştır. Analiz sonucunda ortaya çıkan boyutların farklılıklarını algılamak için t-testi uygulaması yapılmıştır. Yapılan çözümlenmeler sonucunda, Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersi öğretim süreçleri ile ilgili olarak örnekleme dahil olan üniversitelerde farklı uygulamaların mevcut olduğu, dersi yürüten öğretim elemanlarının çağdaş bir öğretim programına sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Çağdaş bir öğretim programında olması gereken öğelere dayalı olarak, dersin daha işlevsel bir yapıya ve işlerliğe kavuşturulmasına yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Güzel Sanatlar Bölümleri, Seçmeli Müzik dersi, Öğretim süreci, Program

Abstract: This study examines the teaching processes adopted in the elective fine arts music course taught in public universities, based on the opinions of the faculty staff and students. After the assessment of the results, conclusions are drawn and recommendations are made. A descriptive method of research with quantitative and qualitative dimensions was employed with a holistic approach. Qualitative data for the study were collected through semi-structured interviews with department coordinators/chairs running the fine arts music course taught in public universities in Ankara. The qualitative data were analyzed using descriptive analysis and content analysis methods. The quantitative data for the study were collected using a survey prepared in light of the qualitative data that was administered to students taking this course at public universities in Ankara. The various statistical analysis techniques within the SPSS 12.0 software package were used in the statistical analysis of the data. The t-test was applied in order to detect differences in the size of the figures resulting from analysis. As a result of the analyses the universities included in the sample in relation to the teaching processes within the fine arts music elective courses being taught in state universities incorporated differing practices and that teaching staff operating the courses did not possess a contemporary teaching curriculum. Various recommendations have been made with a view to bringing a more useful structure and some functionality to the course based on elements that must be taking the views of teaching staff and students related to the issue and to review the literature and the obtained findings.

Keywords: Department of Fine Arts, Music Elective Courses, Teaching Process

¹ Bu çalışma birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Ü., Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Müzik Teknolojisi Bölümü, e-mail: elvankarakoc@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8417-5446

³ Prof. Dr., Gazi Ü., Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, e-mail: sendurur@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3502-8727

Giriş

Yükseköğretim, bir ülkenin gerek duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, bilginin üretilmesinde ve topluma hizmette önemli işlevleri üstlenmektedir (Gürüz, 2001). Bilimsel araştırma yapmak ve bilgi üretmek, meslek elemanı yetiştirmek, kültür kazandırmak, sorunları tek açıdan görmeden irdeleyen, değerlendirme yetisi gelişmiş, aydın ve çağdaş insan yetiştirmek üniversitelerin görevleri arasındadır (İpşiroğlu, 1990, s. 175). Başkalarının düşüncelerini olduğu gibi benimsemeden, eleştiren, sorgulayan ve çok yönlü düşünebilen çağdaş insan ancak eğitimle gerçekleşebilir (İlhan, 1995, s. 1). İnsan yaşamında en önemli kararların başında meslek seçimi gelmektedir. Üniversite eğitimi sırasında öğrenciler bağlı oldukları programlarda bulunan, tamamlamak zorunda oldukları mesleki derslerin yanı sıra başka alanlardan dersler seçmektedirler. Seçmeli dersler öğrencilerin ilgi alanlarında daha fazla bilgilenmesini sağlamanın yanı sıra farklı alanlarda yeteneklerini geliştirmelerine de yardımcı olmaktadır. Örgün ve yaygın eğitimde kendisini ve çevresini de değiştirebilen yaratıcı insanların yetiştirilebilmesi için sanat eğitime duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır (Karayağmurlar, Tan, 2003, s. 69). İnam, (1990, s. 84)' ün belirttiği üzere, Sanat gerçeği bize, bilim ve teknolojinin ötesinde farklı bir boyutta anlatır. Üniversite eğitiminde, öğrencilerin başarı düzeylerinin düşmemesi için bireysel farklılıklarından kaynaklanan ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri dikkate alınmalıdır (Erişti, 1998, s. 52). Seçmeli dersler öğrencilerin farklı alanlarda yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmakla birlikte karşılaştıkları sorunlarda esneklik sağlayarak mutlu olmalarına katkı sağlayacaktır (Demir & Ok, 1996, s. 121). Bu yönüyle seçmeli dersler öğrencilerin alanları dışındaki ilgi ve yetenekleri ile kendilerini tanımalarına ve sınamalarına olanak vermektedir. Yükseköğretim kanunları içerisinde 5. madde i bendinde “Yükseköğretim kurumlarında, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili, yabancı dil zorunlu derslerdendir. Ayrıca, zorunlu olmamak koşuluyla beden eğitimi veya güzel sanat dallarındaki derslerden birisi okutulur. Bütün bu dersler en az iki yarıyıl olarak programlanır ve uygulanır”(YÖK, 1981, madde 5) olarak seçmeli güzel sanatlar dersleri yer almaktadır. 1980' li yıllarda yükseköğrenim öğrencilerini politik olaylardan ve kötü alışkanlıklardan uzak tutmak için 1982 anayasasına özellikle gençliğin korunması olarak madde yer almıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982) madde 58' der ki; “Devlet, istiklâl ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu

maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır”. Bu maddeden yola çıkılarak yükseköğretim kanunları içerisinde gençliği korumak ve kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmak, boş zamanlarını kaliteli değerlendirmek amaçlı seçmeli güzel sanatlar dersleri konulmuştur. Seçmeli güzel sanatlar derslerinin düzenlenmesi ve planlanması kapsamında ise üniversitelerde, rektörlüğe bağlı çalışmalarını sürdüren güzel sanatlar bölümleri oluşturulmuştur. Her üniversitenin kendi yükseköğretim kurulunca işleyişini sürdüren bu bölümler kimi üniversitede çok faal olarak işleyişini sürdürmekte, kimi üniversitede ise bu bölümlerin varlığının olduğu bile bilinmemektedir. Üniversitelerin kendi senato kararlarıyla açtıkları seçmeli müzik derslerinde sürdürülmekte olan programların gereksinimlere yanıt verip vermediği araştırılmamıştır. Seçmeli müzik dersinin, ders adlarından başlayan ve amaç, içerik ve öğretim yöntemleri ve değerlendirme sürecinin nasıl olması gerektiğine kadar devam eden belirsizlikler ve tartışmalar, her üniversitede devam etmektedir. Programlar; eğitilecek bireylere kazandırılacak davranış standartlarını, öğretilecek bilgi, beceri ve değerleri belirler, öğretme-öğrenme etkinliklerine ve değerlendirme çalışmalarına rehberlik eder. Eğitim sistemleri, ülkenin kalkınma amaçlarıyla tutarlı eğitim programları uygulayabildikleri zaman, gelişmelere uyum sağlayabilecek ve yönlendirebilecek bireyleri, yetiştirebilirler. (Yüksel, 2010, s. 18). Varış’a (1978) göre öğrenme-öğretme süreçleri; İnsan davranışlarını geliştirmek, değiştirmek ve yöneltmekle ilgili, belirli hedefleri, plan, program ve organizasyonu, ögeler arası ilişkileri, bütünlük, karşılıklı etkileşim, değişim ve oluşumu içermektedir. Öğretim ünitelerinin, belli bir düzen içinde ve bilinçli bir biçimde yapılması her eğitim sürecinin içinde vardır (Günay & Özdemir, 2003, s. 40). Erden ve Fidan (1998, s.19) eğitimi amaçla başlayıp, öğretme ve öğrenme etkinlikleriyle devam eden ve değerlendirmeye son bulan bir süreç olarak belirtmişlerdir. Lisans eğitimi ise bireye meslek kazandıran bir süreçtir. Bu süreç içinde, hangi mesleği seçmiş olursa olsun, her insanın sanat eğitiminden yoksun kalmaması düşüncesiyle, üniversitelerin seçmeli müzik dersleri öğretim sürecinin belirlenerek betimlenmesi ve değerlendirilmesi bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Bu noktalardan hareketle “Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersi öğretim süreçlerinin öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerine göre uygulanma durumu nasıldır? “problem cümlesi oluşturulmuştur.

Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Alt Problemler

1. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersinin uygulanmasına ilişkin, ders koordinatörlerinin görüşleri nelerdir?
2. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersinin programına ilişkin, öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
3. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersinin amaçlarına ilişkin, öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
4. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersi içeriğine ilişkin, öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
5. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersinin öğrenme-öğretme sürecine ilişkin, öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
6. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersinin değerlendirme sürecine ilişkin, öğretim elemanı görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Alt Problemler

1. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersine ilişkin, öğrenci görüşleri nasıldır?
2. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersinin amaçlarına ilişkin, öğrenci görüşleri nasıldır?
3. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersi içeriğine ilişkin, öğrenci görüşleri nasıldır?
4. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersinin öğrenme-öğretme sürecine ilişkin, öğrenci görüşleri nasıldır?
5. Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersinin değerlendirme sürecine ilişkin, öğrenci görüşleri nasıldır?

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersi öğretim süreçlerini öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerine göre incelemek, bir durum tespiti yapmak ve sonuca uygun öneriler geliştirmektir.

Önem

Bu araştırma, Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik ders öğretim süreçlerini öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri incelenerek, lisans eğitiminde hangi mesleği seçmiş olursa olsun her insanın sanat eğitiminden yoksun kalmaması düşüncesiyle, seçmeli müzik dersleri öğretim sürecinin belirlenerek betimlenmesi ve değerlendirilmesi, açısından önemlidir. Ayrıca bu çalışmanın, program inceleme konusunda yapılacak yeni araştırmalara kaynak olması ve yeni çalışmalara ışık tutması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, geçmişteki ya da halen var olan durumu olduğu gibi saptamaya yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmada, nicel ve nitel ölçme teknikleri kullanılarak karma yöntem deseni kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin verileri, bütünsel ve ayrıntılı olarak elde etmek amacıyla nitel araştırma yöntemi (görüşme formu) ve nicel araştırma yöntemi (anket) birlikte kullanılmıştır. Nitel ve nicel araştırma yöntemleri, elde edilen bulguların kontrolünü sağlamak ve geçerliliklerini arattırmak amaçlarıyla birlikte kullanılırlar. (Punch, 2004, s. 35; Silverman, 2004, s. 241).

Veri toplama sürecinde araştırmanın dayanacağı temel gerçekleri saptamak ve kuramsal temeli oluşturmak amacıyla alanyazın taraması ve ön alan araştırması yapılmıştır. Bu şekilde taslak olarak ortaya çıkan veri toplama araçları, alanla ilgili uzmanların görüşlerine sunulmuş ve bu uzmanların görüşleri doğrultusunda veri toplama araçlarında değişikliğe gidilmiştir. Daha sonra veri toplama araçları üzerinde ilgili öğretim elemanı ve öğrencilere ön uygulamalar yapılmış ve bu uygulamalardan elde edilen bilgiler çerçevesinde veri toplama araçlarına son hali verilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Ankara ilindeki devlet üniversitelerinde okutulan seçmeli güzel sanatlar müzik dersini yürütmekte olan öğretim elemanları, güzel sanatlar bölüm koordinatör/bölüm başkanları ve bu dersi alan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo1

Araştırmanın Çalışma Grubunu Oluşturan Öğrenci, Öğretim Elemanı ve Koordinatör/Bölüm Başkanı Sayıları

Üniversiteler	Öğrenci Sayısı	Öğretim Elemanı	Koordinatör/Bölüm Başkanı
Ankara Üniversitesi	166	3	1
Gazi Üniversitesi	69	2	-
Hacettepe Üniversitesi	127	4	1
Ota Doğu Teknik Üniversitesi	68	5	1
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	-	-	-
Toplam	430	14	3

Verilerin Toplanması

Araştırmanın nitel verileri, Ankara ilindeki devlet üniversitelerinde okutulan seçmeli güzel sanatlar dersini veren ve random yöntemiyle belirlenmiş 14 seçmeli müzik dersi öğretim elemanı ve güzel sanatlar bölüm koordinatör/bölüm başkanları ile yapılan görüşme tekniğiyle toplanmıştır.

Araştırmanın nicel verileri, Ankara ilindeki devlet üniversitelerinde okutulan seçmeli güzel sanatlar dersini almakta olan 340 öğrenciye programın amaç içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutu hakkında görüşlerini almak ve böylece programı değerlendirmek amacıyla alan yazın, uzman görüşleri ve nitel verilerin ışığında hazırlanmış anket tekniği ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizi için, içerik analizinden yararlanılmıştır. Ses kayıt cihazı ile kaydedilen 4 koordinatör ve 14 öğretim elemanının görüşleri, araştırmacının kendisi ve kendisi dışında ayrı bir araştırmacı tarafından dinlenerek deşifre edilmiş ve daha sonra her bir satıra numara verilerek düzenlenip yazılı metin haline dönüştürülmüştür. Metinler üzerinde araştırmacılar tarafından birbirlerinden bağımsız olarak ayrı ortamlarda analiz yapılmıştır. Alan yazın, araştırmanın kuramsal çerçevesi ve amaçları doğrultusunda incelenerek veri setinin çözümlenmesinde kullanılabilecek taslak temalar oluşturulmuştur. Kesinleşmiş temalara karar verildikten sonra temalarla birlikte hangi katılımcının açıklamalarda bulunduğu ayrı bir sütunda gösterilerek veri düzenlenmiştir. Bu şekilde kodlamaların geçerliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu kodlama sonrası hangi kodların bir arada bulunacağı yani ana temalar oluşturulmuştur. Daha sonra aynı tema altında yer alan öğretmen görüşleri ayrı ayrı bir araya getirilmiştir. Görüşme yapılan üniversite

koordinatörü/bölüm başkanları (Ü) harfi, öğretim elemanları (ÖE) harfleri ile kodlanmış, görüşme sırası rakamlarla ifade edilmiştir. Böylelikle yapılandırılmış görüşme formunun çözümlenmesi sırasında üniversite koordinatörü/bölüm başkanları (Ü1, Ü2, Ü3...), öğretim elemanları ise (ÖE1, ÖE2, ÖE3...) biçiminde kodlanmıştır.

Nicel verilerin istatistiksel çözümlenmelerinde SPSS 12.0 paket programı içerisindeki çeşitli istatistiksel çözümlenme tekniklerinden yararlanılmıştır. Nicel verilerin analizi için, üniversitelerde okutulan seçmeli güzel sanatlar müzik dersleri öğretim süreçleri hakkında öğrencilerin görüşlerini almak amacıyla alan yazın, uzman görüşleri ve nitel verilerin analizinden elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmacı tarafından anket geliştirilmiştir. Anketin, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi ve Eskişehir Anadolu Üniversitesinde öğrenim gören ve seçmeli müzik dersini alan öğrencilerine pilot uygulama yapılmıştır. Taslak anket formu pilot uygulama kapsamında 160 katılımcı üzerinde uygulanmıştır. Analizde SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanılarak, verilerinin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach's Alpha (α) analizi gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama çalışmalarının güvenilirlik analizi sonucu 0,964 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç anketin bütün olarak geçerli bir yapıda olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda son şekli verilen öğrenci anketi örneklem grubuna uygulanmıştır. Verilerin analizinde önce tanımlayıcı istatistik bilgileri, frekans, yüzde, ortalama değerleri ve standart sapmaları hesaplanarak verilmiştir. Analizler sonucunda ortaya çıkan program öğeleri boyutlarının, öğrenciler tarafından hangilerinin daha baskın olduğunu anlamak için t-testi uygulaması yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Bulgular

Nitel - Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Koordinatörlerin seçmeli müzik dersi işleyişi ve uygulanmasına ilişkin görüşleri nelerdir?” Bu alt probleme ilişkin bulguları toplayabilmek için koordinatör/bölüm başkanlarına, seçmeli güzel sanatlar derslerinin önemi ve gerekliliği, ne kadar zamandır uygulanmakta olduğu, mekan ve donanım yeterlikleri, derslerin hangi fakültelerde okutulduğu, öğretim elemanı sayı yeterliliklerine ilişkin yedi adet soru sorulmuştur. Bu sorulara ilişkin verilen cevaplar tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

İşleyiş ve Uygulanma Görüşleri

Koordinatör/Bölüm Başkanı Görüşleri	Güzel Sanatlar Bölümü Seçmeli Müzik Dersleri	Ders Sayısı	Öğretim Elemanı	Mekan	Dersin Kredisi
1 Ü1	Müzik	1	Yeterli değil	Yeterli değil	yok
2 Ü2	Klasik Türk Halk Müziği Klasik Türk Müziği Müzik Felsefesine Giriş Klasik Müzikle İngilizce Ritim ve Dans I Geleneksel Türk Müziği Çalgıları Temel Müzik Kuramları Caz Tarihi Müzik Tarihi Enstrüman Tarihi Müzik Değerlendirmesi Solfej Klasik Türk Müziği Üniversite Korosu Şan Caz Orkestrası Uygulamalı Caz	7	Yeterli değil	Yeterli değil	var
3 Ü3	Davul Bas Gitar Piyano Flüt Keman Viyola Viyolonsel Klasik Gitar Klarnet Saksafon Trombon Trompet	21	Yeterli değil	Yeterli değil	var
4 Ü4	Bölüm Faaliyette değil	-	-	-	-
5 Ü5	Böyle bir bölüm yok	-	-	-	-

Tablo 2’ de görüldüğü gibi, güzel sanatlar bölümü seçmeli müzik dersleri, her üniversite sayı olarak farklılıklar göstermektedir. Örnekleme dahil olan tüm üniversite koordinatör/bölüm başkanlarının seçmeli güzel sanatlar dersleri önem ve gerekliliğine aynı oranda katılarak, Ü-1 öğrencilere sanat sevgisi aşılama çalıştıklarını, sanat etkinliklerine yöneltmeye çalıştıklarını belirtirken bu derslerin nitelikleri açısından üzerlerinde çalışılmalı diyerek, uzun yıllardır program ve işleyiş açısından hiçbir çalışma yapılmamış olmasına dikkat çekmektedir. Ü-2’de seçmeli güzel sanatlar

derslerinin alan dışındaki öğrencilere farklı bir vizyon kazandırdığını ve çok yönlü yetişmelerini sağlaması açısından büyük önem taşıdığını belirtmektedir. Bu dersleri 1980' li yıllarda senato kararıyla o dönemin politik olaylarından öğrencileri uzaklaştırmak ve sanata yöneltmek için bu derslerin açıldığını belirtmişlerdir. Üniversitelerin derse verdikleri önem ve dersin üniversitelerindeki ilk uygulanış tarihleri benzerlik gösterse de, seçmeli güzel sanatlar derslerinin uygulamasında birbirlerinden farklı yöntemler izledikleri görülmektedir. Ders sayıları, kredileri, öğretim elemanı sayıları her üniversitede farklılık göstermektedir.

Nitel - İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Seçmeli Güzel Sanatlar Müzik Dersi Programına ilişkin öğretim elemanı görüşleri nelerdir?” olarak belirlenen alt probleme ilişkin, öğretim elemanlarının görüşleri incelendiğinde, 14 öğretim elemanının tamamı da, güzel sanatlar bölümü tarafından hazırlanmış bir programları olmadığını, programlarını kendileri hazırladığını belirtmektedir. Öğretim elemanlarının 10’u, programın olmasının önemini vurgulamıştır. Seçmeli güzel sanatlar dersleri için aynı dili konuşmanın yani eğitimlerin her üniversitede benzer olmasının gerekliliğine dikkati çekmektedirler. 14 öğretim elemanından 9’u, tanımsal program hakkında hiçbir bilgisi olmadığını, 5’i tanımsal programın varlığından haberdar olsalar da uzun zamandır yazılı olarak ellerine ulaşmadığını ifade etmektedirler. ÖE-6 Programını kendisi hazırladığını belirtirken, hazırladığı bu programın yazılı bir metin olmadığını kafasında olduğunu ifade etmektedir. ÖE-3 “Üniversitede bir denetim yoktur herkes kendi programını kendisi hazırlar” diye belirtirken kendisi bu görüşünün aksine bu dersler için bir denetim yani programın önemine vurgu yapmaktadır. Seçmeli güzel sanatlar dersleri için aynı dili konuşmanın yani eğitimlerin her üniversitede benzer olmasının gerekliliğine dikkati çekmektedir. ÖE-8 Programa kendi bölümlerinde dersin izlencesi adını verdiklerini belirtmiş, üniversitelerinde her dönem ders açılırken, dersin öğretim elemanından, dersin amaçları ve içeriğine ilişkin yazılı bir izlencenin alındığını ifade etmektedir.

Nitel - Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Amaçlar hakkında öğretim elemanı görüşleri nelerdir?” olarak belirlenen alt probleme ilişkin, öğretim elemanlarının görüşleri incelendiğinde, müzik eğitimi ve öğretimi amaçlarına yönelik her öğretim elemanın çok değerli öte yandan pek çok farklı amacı bir arada belirtmiş olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının 7’si seçmeli müzik derslerindeki amaçlarını “müziğin kuramsal bilgilerine sahip olabilmektir” olarak belirtmektedir. ÖE-1, ÖE-5, ÖE-10, ÖE-11- çalgı derslerinde, çalgı eğitimi kapsamında müziğin

kuramsal bilgilerini işlediklerini belirtmektedir. ÖE-2 seçmeli müzik dersi amaçları içinde koro eğitimi ile öğrencileri kaynaştırmak diye belirtirken, koro eğitiminin önemli bir işlevine değinmektedir. ÖE-2 ve ÖE-6 Türk halk müziği ve Türk müziği koroları kurduklarını belirtmektedir. ÖE-3 Ulusal müzik, evrensel müzik ayrımını tartışabilmeliler. Müzik hakkında konuşabilsinler diyerek müzik okuryazarlığına değinmektedir. ÖE-4 Müzik türlerini bilsinler, sanatsal bir bakış açısına değinirken, ÖE-6 her şarkıyı, her şarkıcıyı dinlemesinler, seçici olsunlar olarak belirtmiştir. Öğretim elemanlarının tamamı amaçlarını “ulusal müzik kültürümüzü tanıtmak” olarak ifade etmektedir. ÖE-9 ve ÖE-11 çalgı derslerinde çalgılarını daha iyi algılayabilmeleri için müzik tarihi bilgilerini işlediklerini belirtirken amaçlarının müzik tarihi yoluyla genel kültürlerine katkıda bulunmak olduğunu ifade etmektedir. “Müziği sadece dinlemesinler, müzik ve müzik eğitimi hakkında bilgilenmeye ihtiyaç duysunlar, müziksel bir duyarlılıkları olsun.” görüşünde tüm öğretim elemanları birleştiği görülmektedir.

Nitel - Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: “İçerik hakkında öğretim elmanı görüşleri nelerdir?” olarak belirlenen alt probleme ilişkin, öğretim elemanlarının görüşleri incelendiğinde, öğretim elemanının 8’i içeriği, öğrencinin ilgisine ve seveceklerine göre planladıklarını ya da sevdikleri şarkıları seçtiklerini belirtmektedir. Öğretim elemanlarının tamamı, içeriklerini “müzik dinleme, müziksel beğeni kazanmaya yöneliktir” olarak belirtmektedir. ÖE-1: Seviyelerine göre ve ilgilerine göre bağlamayla çalacakları eserleri belirliyoruz diye belirtirken ÖE-2: Öğrenci ilgisi ve beğenisi bu repertuar seçiminde çok önemli, öğrencilerle pek çok halk müziği konseri izlediklerini belirtmektedir. ÖE-4: Kendi kültürümüzün müziklerinden dinletilerle dersimizi işliyoruz. ÖE-2, ÖE-7 ve ÖE-14 seçmeli müzik ders içeriklerinde toplu ses eğitimi(koro) çalışmalarına yer verdiklerini belirtirken, Ö7 sadece bunları anlattığını, cd çalardan örnekler dinlettiğini ama uygulamalı bir ders işleyemediğini belirtmektedir. ÖE-9 Müzik tarihi bilgilerine çalgı eğitimi içerisinde çalgısını daha iyi tanıyabilmesi için çalgı tarihi yönüyle işlediklerini belirtmektedir. ÖE-12: Sanatı anlatmak mümkün değil, hissettirmek mümkün. Dersi hissettirmeye çalışıyorum olarak ifade etmektedir.

Nitel - Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Öğrenme-öğretme süreci hakkında öğretim elmanı görüşleri nelerdir?” olarak belirlenen alt probleme ilişkin, öğretim elemanlarının görüşleri incelendiğinde, 14 tanesi de öğrenme süreçlerini, öğrenci ilgisine, beğenisine yön verecek şekilde düzenleyerek hazırlandığını belirtmektedir. Öğretim elemanlarının 8’i, dönem sonlarında

etkinlik ve konser hazırlamaya çalıştıklarını belirtirken, bunun öğrenciler için önemini vurgulamaktadır. E-5: Öğrencinin ilgisini çekecek, kendi kültürünü tanıtacak şarkıları dinletilerle uygulamalı olarak işliyoruz diye belirtirken, ÖE-7: Dersi öğrencilerin anlayacağı şekilde düzeye göre planlayarak ben anlatıyorum. ÖE-9: Öğrencinin zevk alabileceği bir şekilde dersi planlamaya çalışıyorum. ÖE-11: Öğrencinin çalgıyı en rahat öğreneceği şekilde planlanmış bir ders işliyoruz. ÖE-13: Derslerimi anlatıma dayalı işliyorum genellikle. Öğrencinin ilgisini çekecek şekilde bir sıralama yapıyorum olarak ifade etmektedir. ÖE-1: Seçmeli derslerde daha çok yeni öğretim yöntemlerinden, teknolojiden faydalanmaya çalışıyorum, öğrencilerle birlikte, dinletiler yaparak, konserlere giderek birebir işliyoruz dersleri. ÖE-12: Olabildiğince değişik öğretim yaklaşımları ile dersi ilgi çekici hale getirmeye çalışıyorum ÖE-13: Derslerimi anlatıma dayalı işliyorum olarak belirtirken ÖE-11: Derslerimi bireysel, uygulamalı olarak işliyorum diye belirtmektedir.

Nitel - Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular. “Değerlendirme süreci hakkında öğretim elmanı görüşleri nelerdir?” olarak belirlenen alt probleme ilişkin, öğretim elemanlarının değerlendirme sürecinde, toplu yapılan sınavlar ve uygulamalı bireysel yapılan sınavlar olarak iki farklı şekilde uygulama yaptıkları görülmektedir. ÖE-2: Finali yazılı yapıyorum. Test şeklinde yapıyorum, derste işlediğimiz kısımlardan öğrencinin seviyesine uygun onları zorlamayacak sorular soruyorum. ÖE-3: Değerlendirme işlemlerinde anlattığım yerlerden fakat yoruma dayalı 1 sınav yapıyorum 1 vize 1 final yapıyorum. ÖE-1 bu konuda araştırma ödevleri verdiğini belirtirken, ÖE-2 konserler yaptıklarını ifade etmektedir. ÖE-3’ün belirttiği “Sanatta sınav olmaz öğrenci gelişimine göre değerlendirilir” çoğu öğretim elemanı bu görüşe katıldıklarını belirtmektedirler. ÖE-12 sınıfların çok kalabalık olduğunu belirterek sınavları bu duruma uygun olarak hazırladığını ifade etmektedir. ÖE-1 Çalgı dersi olduğu için toplu değerlendirme yapamadığını bireysel uygulamalı bir sınav yaptığını belirtmektedir. ÖE-8 çalıştığımız parçalardan oluşan uygulamalı bir sınav yapıyorum diye ifade etmektedir. ÖE-11 ise her öğrencinin kendi gelişimin önemli olduğunu vereceği notun önemli olmadığını müzik derslerinin keyif alarak yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Bulgular

Nicel - Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.

Tablo 3

Seçmeli Müzik Dersi Hakkında Öğrenci Görüşleri Tanımlayıcı İstatistikleri

DERS HAKKINDA ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ	Tamamen Katılıyorum		Büyük Ölçüde Katılıyorum		Ne Katılıyor Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		TOPLAM		
	(5)		(4)		(3)		(2)		(1)		f	X	ss
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%			
1 Seçmeli müzik derslerinin üniversitelerde okutulmasını faydalı ve gerekli buluyorum.	199	46,28	69	16,05	74	17,21	37	8,60	51	11,86	430	3,76	1,41
2 Bu ders, müzik kültürümü geliştirdi.	164	38,14	114	26,51	99	23,02	26	6,05	27	6,28	430	3,84	1,18
3 Bu ders, müzik beğeni düzeyimi geliştirdi.	140	32,71	88	20,56	105	24,53	56	13,08	39	9,11	428	3,54	1,31
4 Bu ders, ilgi ve ihtiyaçlarımı karşıladı.	116	27,17	75	17,56	118	27,63	68	15,93	49	11,48	427	3,33	1,33
5 Bu ders, kendimi tanımama ve özgüvenimi attırmama olanak sağladı.	80	18,69	73	17,06	116	27,10	88	20,56	71	16,59	428	3,00	1,34
6 Bu ders, yaratma yeteneğimi geliştirdi.	61	14,25	75	17,52	129	30,14	101	23,60	62	14,49	428	2,93	1,25
7 Bu ders, bana müzik sevgisi kazandırdı.	130	30,37	90	21,03	107	25,00	56	13,08	45	10,51	428	3,48	1,32
8 Bu ders, bana herhangi bir şey kazandırmadı.	40	9,39	44	10,33	42	9,86	92	21,60	208	48,83	426	2,10	1,36
9 Bu dersi zorunlu seçmeli olarak aldım.	114	26,57	32	7,46	35	8,16	63	14,69	185	43,12	429	2,60	1,67
10 Bu dersi, kendi isteğimle seçerek aldım.	256	60,38	51	12,03	39	9,20	28	6,60	50	11,79	424	4,03	1,42
11 Seçmeli güzel sanatlar dersine ayrılan haftalık ders saati yeterlidir.	196	45,90	84	19,67	73	17,10	42	9,84	32	7,49	427	3,87	1,30
12 Dersi işlenişine uygun donanımlı bir müzik sınıfında işledik.	50	11,68	58	13,55	85	19,86	82	19,16	153	35,75	428	2,46	1,39

Tablo 3’de görüldüğü gibi, seçmeli müzik dersine ilişkin ortalama değerler incelendiğinde, 4,03 ortalama değeri ile “Bu dersi kendi isteğimle seçerek aldım” maddesi öne çıkmakta, ortalama değeri en düşük olan ise “Bu ders bana hiçbir şey kazandırmadı” maddesinin olduğu gözlenmektedir.

Nicel - İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4

Amaçlar Boyutu Tanımlayıcı İstatistikleri

AMAÇLAR BOYUTU	Tamamen Katılıyorum		Büyük Ölçüde Katılıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		TOPLAM			
	(5)		(4)		(3)		(2)		(1)		f	X	ss	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%				
AMA1	Bu dersin amacı, müziğin kuramsal bilgilerini (nota, müzik işaretleri v.b.) öğrenmektir.	80	18,69	95	22,20	127	29,67	69	16,12	57	13,32	428	3,17	1,28
AMA2	Bu dersin amacı, müzik – okuryazarlığı kazanabilmektir.	92	21,80	96	22,75	132	31,28	55	13,03	47	11,14	422	3,31	1,26
AMA3	Bu dersin amacı, seçici bir müzik dinleyicisi olabilmemi sağlamaktır.	106	24,82	134	31,38	113	26,46	53	12,41	21	4,92	427	3,59	1,13
AMA4	Bu dersin amacı, ulusal müzik kültürümüzü tanıyabilmektir.	123	28,87	116	27,23	101	23,71	37	8,69	49	11,50	426	3,53	1,30
AMA5	Bu dersin amacı, evrensel müzik kültürünü tanıyabilmektir.	144	33,64	148	34,58	97	22,66	32	7,48	7	1,64	428	3,91	1,00

Tablo 4’de görüldüğü gibi, amaçlar boyutuna ilişkin ortalama değerler incelendiğinde, 3,91 ortalama değeri ile AMA5 kodlu “*Bu dersin amacı evrensel müzik kültürünü tanıyabilmektir*” maddesinin öne çıktığı, ortalama değeri en düşük olan AMA1 kodlu “*Bu dersin amacı müziğin kuramsal bilgilerini öğrenmektir*” maddesinin olduğu gözlenmektedir.

Amaçlar Boyutuna İlişkin Faktör Analizi

Tablo 5

Amaçlar Boyutu Faktör Analizi Sonuçları-1

Program Ögesi	Boyut sayısı	Özdeğer	Açıklanan Varyans Oranı	Kümülatif Varyans Oranı
Amaçlar	1	2,688	44,794	44,794
	2	1,287	21,442	66,236
	3	,736	12,273	78,509
	4	,580	9,670	88,178
	5	,362	6,027	94,206
	6	,348	5,794	100,000
KMO				: 0.689

Bartlett küresellik testi sonuçları

Ki-kare (χ^2)	: 697.235
Serbestlik derecesi (sd)	: 15
Anlamlılık düzeyi (p)	: 0.000

Tablo 5’de görüldüğü gibi, bu bulgular doğrultusunda, faktörlerdeki boyutları oluşturan öz değerler çerçevesinde, 1’den büyük iki boyutun oluştuğu gözlenmektedir (Boyut 1 ve 2). Oluşan boyutların açıklanan varyans oranları toplamının da 66.236 olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizinde sonucunda elde edilen faktör yükleri değerlendirildiğinde, sınır değer olarak 0,500 kabul edilmiştir. Bu sonuçlar çerçevesinde, amaçlar boyutunu oluşturan 6 sorunun iki faktör boyutuna ayrıldığı düşünülmektedir. Ortalama değerler 2,50’nin altına düşmediği sürece olumlu kabul edilmektedir.

Tablo 6

Amaçlar Boyutu Faktör Analizi-2

Kodu	Sorular	Faktör boyutu	
		1	2
AMA1:	Bu dersin amacı, müziğin kuramsal bilgilerini (nota, müzik işaretleri v.b.) öğrenmektir.	0,819*	0,144
AMA2:	Bu dersin amacı, müzik –okuryazarlığı kazanabilmektir	0,756*	0,262
AMA4:	Bu dersin amacı, ulusal müzik kültürümüzü tanıyabilmektir.	0,695*	0,274
AMA5:	Bu dersin amacı, evrensel müzik kültürünü tanıyabilmektir	0,038	0,888*
AMA6:	Bu dersin amacı, müzik türleri hakkında bilgi sahibi olabilmektir.	0,120	0,821*
AMA3:	Bu dersin amacı, seçici bir müzik dinleyicisi olabilmemi sağlamaktır.	0,496	0,600*
Cronbach’ Alpha (α)		0.672	0.726
Boyut Adı		Müzik Bilgisi	Müzik Kültürü

* 0,500 değerinden büyük değerler

Tablo 6’da görüldüğü gibi, güzel sanatlar bölümleri seçmeli müzik dersi program amaçlarının faktör analizi sonucunda iki boyuta ayrıldığı gözlenmektedir. Faktör boyutlarını oluşturan değişkenler (sorular) içerik açısından incelendiğinde ise ortaya çıkan boyutların anlamlandırılmasında sırasıyla “Müzik Bilgisi” ve “Müzik Kültürü” ifadelerinin uygun olduğu düşünülmektedir.

1. Boyut 1: Faktör analizi sonuçlarına göre, (AMA1-0,819, AMA2-0,756, AMA4-0,695) maddelerinin kendi içlerinde anlamlı bir yapı oluşturduğu görülmüştür. Faktör analizindeki en yüksek değerlerin de “*Bu dersin amacı, müziğin kuramsal bilgilerini (nota, müzik işaretleri v.b.) öğrenmektir*” maddesini göstermesi üzerine faktör boyutunun, “Müzik Bilgisi-Beğenisi” olarak adlandırılmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

2. Boyut 2: Faktör analizi sonuçlarına göre, (AMA5- 0,888, AMA2- 0,821, AMA3- 0,600) maddelerinin kendi içlerinde anlamlı bir yapı oluşturduğu görülmüştür. Faktör analizindeki en yüksek değerinde de “*Bu dersin amacı, evrensel müzik kültürünü tanıyabilmektir*” amacını göstermesi üzerine faktör boyutunun, “Müzik Kültürü” olarak adlandırılmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

Nicel - Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.

Tablo 7

İçerik Boyutu Tanımlayıcı İstatistikleri

İÇERİK BOYUTU	Tamamen Katılıyorum		Büyük Ölçüde Katılıyorum		Ne Katılıyor Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		TOPLAM		
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	f	X	ss
	(5)		(4)		(3)		(2)		(1)				
ICE 1 Bu dersin içeriğinde, müziksel bilgileri (notaları, müziksel işaretleri v.b.) kazanmaya yönelik konular işlenmektedir.	89	21,09	120	28,44	84	19,91	66	15,64	63	14,93	422	3,25	1,35
ICE 2 Bu dersin içeriğinde, müzik dinleme, müziksel beğeni kazanmamıza yönelik dinletiler yapılmaktadır.	147	35,00	125	29,76	111	26,43	21	5,00	16	3,81	420	3,87	1,07
ICE 3 Bu dersin içeriğinde, canlı dinletiler yapılmaktadır.	154	36,75	103	24,58	78	18,62	38	9,07	46	10,98	419	3,67	1,34
ICE 4 Bu dersin içeriğinde,	119	28,20	107	25,36	106	25,12	46	10,90	44	10,43	422	3,50	1,29

ICE 5	ulusal müzik kültürünü tanımaya yönelik konular işlenmektedir. Bu dersin içeriğinde, evrensel müzik kültürünü tanımaya yönelik konular işlenmektedir.	14	33,6	11	26,7	10	26,0	4	10,5	13	3,10	41	3,7	1,1
		1	5	2	3	9	1	4	0			9	7	2
ICE 6	Bu dersin içeriğinde, müzik türlerini anlatan konular işlenmektedir.	12	30,1	11	28,4	11	27,7	3	9,33	18	4,31	41	3,7	1,1
		6	4	9	7	6	5	9				8	1	2
ICE 7	Bu dersin içeriğinde, konserler ve etkinlikler konuları işlenmektedir.	93	22,2	61	14,5	98	23,4	6	15,7	10	23,9	41	2,9	1,4
			5		9		4	6	9	0	2	8	5	7

Tablo 7’de görüldüğü gibi, içerik boyutuna ilişkin ortalama değerler incelendiğinde, 3,87 ortalama değeri ile, İCE2 kodlu: “*Bu dersin içeriğinde, müzik dinleme, müziksel beğeni kazanmamıza yönelik dinletiler yapılmaktadır*” maddesinin daha öne çıktığı, ortalaması en düşük değerinse 2,95 olan İCE7 kodlu: “*Bu dersin içeriğinde, konserler ve etkinlikler konuları işlenmektedir.*” maddesi olduğu gözlenmektedir. Ortalama değerler 2,50’nin altına düşmediği sürece olumlu kabul edilmektedir.

İçerik Boyutuna İlişkin Faktör analizi

Tablo 8

İçerik Boyutu Faktör Analizi-1

Program Ögesi	Boyut sayısı	Özdeğer	Açıklanan Varyans Oranı	Kümülatif Varyans Oranı
İçerik	1	2,594	37,063	37,063
	2	1,360	19,430	56,494
	3	,974	13,921	70,414
	4	,649	9,270	79,684
	5	,562	8,025	87,709
	6	,484	6,912	94,621
	7	,377	5,379	100,000
	KMO			: 0,685
	Bartlett küresellik testi sonuçları			
	Ki-kare (χ^2)			: 594,944
	Serbestlik derecesi (sd)			: 21
	Anlamlılık düzeyi (p)			0,000

Tablo 8’de görüldüğü gibi, faktörlerdeki boyutları oluşturan öz değerler çerçevesinde, 1’den büyük iki boyut oluşmaktadır (Boyut 1 ve 2). Oluşan boyutların açıklanan varyans oranları toplamının da 56,494 olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizinde sonucunda elde edilen faktör yükleri değerlendirildiğinde, sınır değer olarak 0,500 kabul edilmiştir. Bu sonuçlar çerçevesinde, içerik boyutunu oluşturan 7 sorunun iki faktör boyutuna ayrıldığı düşünülmektedir.

Tablo 9 *İçerik Boyutu Faktör Analizi-2*

Kodu	Soru	Faktör bileşeni	
		1	2
ICE5:	Bu dersin içeriğinde, evrensel müzik kültürünü tanımaya yönelik konular işlenmektedir.	0,848*	-0,032
ICE6:	Bu dersin içeriğinde, müzik türlerini anlatan konular işlenmektedir.	0,828*	0,088
ICE2:	Bu dersin içeriğinde, müzik dinleme, müziksel beğeni kazanmamıza yönelik dinletiler yapılmaktadır.	0,655*	0,343
ICE1:	Bu dersin içeriğinde, müziksel bilgileri (notaları, müziksel işaretleri v.b.) kazanmaya yönelik konular işlenmektedir.	-0,044	0,776*
ICE3:	Bu dersin içeriğinde, canlı dinletiler yapılmaktadır.	0,176	0,706*
ICE7:	Bu dersin içeriğinde, konserler ve etkinlikler konuları işlenmektedir..	0,057	0,613*
ICE4:	Bu dersin içeriğinde, ulusal müzik kültürünü tanımaya yönelik konular işlenmektedir.	0,383	0,579*
Cronbach’ Alpha (α)			
Bileşen Adı		Müzik Kültürü	Müzik Bilgisi-Beğenisi

Tablo 9’da görüldüğü gibi, güzel sanatlar bölümleri seçmeli müzik dersi program içeriği, faktör analizi sonucunda iki boyuta ayrılmaktadır. Faktör boyutlarını oluşturan değişkenler (sorular) içerik açısından incelendiğinde ise ortaya çıkan boyutların anlamlandırılmasında sırasıyla “Müzik Kültürü” ve “Müzik Bilgisi ve Beğenisi” ifadelerinin uygun olduğu düşünülmektedir.

1. Boyut 1: Faktör analizi sonuçlarına göre, (İCE1- 0,848, İCE2- 0,828, İCE4- 0,655) maddelerinin kendi içlerinde anlamlı bir yapı oluşturduğu görülmüştür. Faktör analizindeki en yüksek değerlerin de “*Bu dersin içeriğinde, evrensel müzik kültürünü tanımaya yönelik konular işlenmektedir*” maddesini göstermesinden yola çıkarak faktör boyutunun, “Müzik Kültürü” olarak adlandırılmasının uygun olduğu düşünülmektedir.
2. Boyut 2: Faktör analizi sonuçlarına göre, (İCE1- 0,776, İCE3- 0,706, İCE7- 0,613, İCE4- 0,579) maddelerinin kendi içlerinde anlamlı bir yapı oluşturduğu görülmüştür. Faktör analizindeki en yüksek değerlerin de “*Bu dersin amacı, evrensel müzik kültürünü tanıyabilmektir*” maddesini göstermesi üzerine faktör boyutunun, “Müzik Bilgisi-Beğenisi” olarak adlandırılmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

Nicel - Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.

Tablo 10

Öğrenme-Öğretme Süreci Tanımlayıcı İstatistikleri

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	Tamamen Katılıyor		Büyük Ölçüde Katılıyor		Ne Katılıyor Ne Katılmıyor		Katılmıyor		Hiç Katılmıyor		TOPLAM			
	(5)		(4)		(3)		(2)		(1)		f	X	ss	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%				
OGR1	Bu derste kullanılan yöntem ve teknikler içeriğe uygundur.	13 5	31,7 6	14 3	33,6 5	97	22,8 2	2 4	5,65	26	6,12	42 5	3,7 9	1,1 3
OGR2	Bu ders, öğrenme isteği uyandıracak niteliktedir.	13 4	31,4 6	11 7	27,4 6	92	21,6 0	5 1	11,9 7	32	7,51	42 6	3,6 3	1,2 5
OGR3	Bu dersin işlenişi öğrenmemi kolaylaştıracak	12 8	30,3 3	11 3	26,7 8	10 9	25,8 3	4 2	9,95	30	7,11	42 2	3,6 3	1,2 1

OGR4	şekilde düzenlenmiştir. Ders anlatımlarında bizim etkin bir rolde bulunduğumuz şekilde işlenmektedir. Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde yeni öğretim yöntemlerinden yararlanılmaktadır.	10 8	25,4 1	86	20,2 4	97	22,8 2	6 4	15,0 6	70	16,4 7	42 5	3,2 3	1,4 1
OGR5	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde yeni öğretim yöntemlerinden yararlanılmaktadır.	80	18,9 6	84	19,9 1	13 8	32,7 0	7 4	17,5 4	46	10,9 0	42 2	3,1 8	1,2 4
OGR6	Bu dersin öğrenme-öğretme süreci, etkinliklerle birlikte gerçekleştirilmektedir.	10 7	25,4 8	90	21,4 3	10 9	25,9 5	4 8	11,4 3	66	15,7 1	42 0	3,3 0	1,3 8
OGR7	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde, canlı dinletiler yapılmaktadır.	15 6	36,7 9	10 2	24,0 6	83	19,5 8	3 6	8,49	47	11,0 8	42 4	3,6 7	1,3 4
OGR8	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde, konser, dinleti v.b etkinliklere gidilmiştir.	12 7	29,9 5	55	12,9 7	55	12,9 7	5 6	13,2 1	13 1	30,9 0	42 4	2,9 8	1,6 4
OGR9	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde, görsel işitsel araçlardan (cd,bilgisayar, projeksiyon v.b) yararlanılmıştır.	14 7	34,8 3	92	21,8 0	84	19,9 1	5 4	12,8 0	45	10,6 6	42 2	3,5 7	1,3 6
OGR10	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde, dönem içerisinde konserler hazırlanmaktadır.	93	21,9 3	53	12,5 0	72	16,9 8	6 2	14,6 2	14 4	33,9 6	42 4	2,7 4	1,5 6
OGR11	Bu ders, öğretim elemanı ile karşılıklı	16 0	37,9 1	88	20,8 5	93	22,0 4	3 9	9,24	42	9,95	42 2	3,6 8	1,3 3

etkileşimle
işlenmektedir.

Tablo 10’da görüldüğü gibi, öğrenme-öğretme sürecine ilişkin ortalama değerler incelendiğinde, öne çıkan 3,87 ortalama değeri ile ÖGR1 kodlu “*Bu derste kullanılan yöntem ve teknikler içeriğe uygundur*” maddesi, ortalaması en düşük değerinse 2,74 ile ÖGR5 kodlu “*Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde yeni öğretim yöntemlerinden yararlanılmaktadır*” maddesidir. Ortalama değerler 2,50’nin altına düşmediği sürece olumlu kabul edilmektedir.

Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Faktör Analizi

Tablo 11

Öğrenme- Öğretme Süreci Faktör Analizi-1

Program Ögesi	Boyut sayısı	Özdeğer	Açıklanan Varyans Oranı	Kümülatif Varyans Oranı
Öğrenme-Öğretme Süreci	1	5,475	54,747	54,747
	2	0,882	8,825	63,572
	3	0,752	7,521	71,093
	4	0,736	7,360	78,453
	5	0,557	5,575	84,028
	6	0,406	4,056	88,084
	7	0,374	3,739	91,823
	8	0,334	3,335	95,158
	9	0,282	2,816	97,974
	10	0,203	2,026	100,000
KMO				0.907
Bartlett küresellik testi sonuçları				
		Ki-kare (χ^2)		2200,332
		Serbestlik derecesi (sd)		45
		Anlamlılık düzeyi (p)		0,000

Tablo 11’de görüldüğü gibi, faktörlerdeki boyutları oluşturan özdeğerler çerçevesinde, 1’den büyük yalnızca bir boyutun oluştuğu gözlenmektedir. Bu nedenle öğrenme-öğretme faktörünün tek boyutlu bir yapıda olduğu söylenebilir. Ancak, yapılan analiz neticesinde ÖGR9 (Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde, görsel işitsel araçlardan yararlanılmıştır) değişkeninin faktör yükü açısından 0,500 değerinin altında olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle ilgili değişken veri setinden çıkartılarak faktör analizi tekrarlanmıştır.

Tablo 12

Öğrenme- Öğretme Süreci Faktör Analizi-2

Kodu	Soru	Faktör yükü
OGR2:	Bu ders, öğrenme isteği uyandıracak niteliktedir.	0,840
OGR3:	Bu dersin işlenişi öğrenmemi kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	0,801
OGR4:	Ders anlatımlarında bizim etkin bir rolde bulunduğumuz şekilde işlenmektedir.	0,781
OGR1:	Bu derste kullanılan yöntem ve teknikler içeriğe uygundur.	0,775
OGR6:	Bu dersin öğrenme-öğretme süreci, etkinliklerle birlikte gerçekleşmektedir.	0,768
OGR5:	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde yeni öğretim yöntemlerinden yararlanılmaktadır.	0,752
OGR11:	Bu ders, öğretim elemanı ile karşılıklı etkileşimle işlenmektedir.	0,728
OGR10:	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde, dönem içerisinde konserler hazırlanmaktadır.	0,681
OGR8:	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde, konser, dinleti v.b etkinliklere gidilmiştir.	0,681
OGR7:	Bu dersin öğrenme-öğretme sürecinde, canlı dinletiler yapılmaktadır.	0,550

Tablo 12’de görüldüğü gibi, ikinci faktör analizi sonuçları incelendiğinde, öğrenme-öğretme boyutunu oluşturan 10 sorunun beklendiği şekilde tek faktörlü bir yapı sergilemektedir (KMO: 0,907; p: 0,000).

Tek faktör olarak elde edilen yapının açıklanan varyans oranı, 54.74’dür. Faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yükleri değerlendirildiğinde, sınır değer olarak 0,500 kabul edilmiştir. Bu sonuçlar çerçevesinde, öğrenme-öğretme sürecini oluşturan 10 sorunun tek boyut olarak algılandığı görülmektedir.

Nicel - Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.

Tablo 13

Değerlendirme Süreci Tanımlayıcı İstatistikleri

DEĞERLENDİRME SÜRECİ	Tamamen Katılıyorum (5)		Büyük Ölçüde Katılıyorum (4)		Ne Katılıyor Ne Katılmıyor (3)		Katılmıyor (2)		Hiç Katılmıyor (1)		TOPLAM		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	X	ss
	DEG1	11	26,5	10	24,4	13	31,5	3	9,00	36	8,53	42	3,5
	2	4	3	1	3	2	8				2	1	1
DEG2	68	16,2	10	24,5	12	28,8	6	15,5	62	14,8	41	3,1	1,2
	3	3	8	1	8	5	1			0	9	2	8

DEG3	sürecinde özgün çalışmalara yer verilmektedir. Bu dersin değerlendirme sürecinde, öğrendiğim konular dikkate alınmaktadır.	10 6	25,3 6	11 5	27,5 1	12 1	28,9 5	3 7	8,85	39	9,33	41 8	3,5 1	1,2 2
DEG4	Bu dersin değerlendirme süreci, sınıfça bir bütün olarak değerlendirilmediği sağlamaktadır.	10 5	25,0 6	88	21,0 0	99	23,6 3	7 1	16,9 5	56	13,3 7	41 9	3,2 7	1,3 6
DEG5	Bu dersin değerlendirme süreci, sadece öğretimin sonunda değil öğretim sırasında da yapılmaktadır.	95	22,5 7	10 0	23,7 5	12 8	30,4 0	4 9	11,6 4	49	11,6 4	42 1	3,3 4	1,2 7
DEG6	Bu dersin değerlendirme sürecinde alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılmıştır.	59	14,0 5	10 6	25,2 4	12 8	30,4 8	6 9	16,4 3	58	13,8 1	42 0	3,0 9	1,2 4
DEG7	Bu dersin değerlendirme süreci, öğrendiklerimi sergileme (konser, v.b.) olanağı vermektedir.	94	22,4 3	65	15,5 1	69	16,4 7	6 8	16,2 3	12 3	29,3 6	41 9	2,8 5	1,5 4
DEG8	Bu dersin değerlendirme süreci, ezber bilgilerimin yerine uygulayabildiğim bilgilerimin ölçülmesini dikkate almaktadır.	87	20,6 2	79	18,7 2	10 9	25,8 3	6 8	16,1 1	79	18,7 2	42 2	3,0 6	1,3 9
DEG9	Bu dersin değerlendirme süreci, bilgilerimi tekrar gözden geçirme	93	22,0 9	10 5	24,9 4	11 4	27,0 8	5 7	13,5 4	52	12,3 5	42 1	3,3 1	1,2 9

	fırsatı vermektedir. Bu dersin değerlendirme süreci sadece													
DEG10	ezber bilgilerimin ölçülmesini dikkate almaktadır.	74	17,58	57	13,54	96	22,80	9	23,07	97	23,04	42	2,80	1,40

Tablo 13’de görüldüğü gibi, değerlendirme sürecine ilişkin ortalama değerler incelendiğinde, boyutu oluşturan soruların çoğunluğunun genel ortalamasının, 3 değerinden yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu kapsamda, anket uygulamasının değerlendirme sürecine ilişkin, öğrenci yargılarında sorulara katılma düzeyinin olumlu yönde olduğu, bir diğer ifadeyle programın değerlendirme sürecinin, öğrenciler tarafından uygun bulunduğu düşünülmektedir.

Değerlendirme Sürecine İlişkin Faktör Analizi

Tablo 14

Değerlendirme Süreci Faktör Analizi-1

Program Ögesi	Boyut sayısı	Özdeğer	Açıklanan Varyans Oranı	Kümülatif Varyans Oranı
Değerlendirme Süreci	1	4,952	55,019	55,019
	2	0,807	8,964	63,983
	3	0,641	7,124	71,107
	4	0,549	6,096	77,203
	5	0,531	5,903	83,106
	6	0,469	5,211	88,317
	7	0,404	4,492	92,809
	8	0,343	3,808	96,617
	9	0,304	3,383	100,000
KMO				0,915
Bartlett küresellik testi sonuçları				
	1682,548			2200,332
	36			45
	0,000			0,000

Tablo 14’de görüldüğü gibi, faktörlerdeki boyutları oluşturan özdeğerler çerçevesinde, 1’den büyük yalnızca bir boyutun olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle öğrenme-öğretme faktörünün tek boyutlu bir yapıda olduğu söylenebilir. Ancak, yapılan analiz neticesinde DEG10 (*Bu dersin değerlendirme süreci sadece ezber bilgilerimin ölçülmesini dikkate almaktadır*) değişkeninin

faktör yükü açısından 0,500 değerinin altında olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle ilgili değişken veri setinden çıkartılarak faktör analizi tekrarlanmıştır.

Tablo 15

Değerlendirme Süreci Faktör Analizi-2

Kodu	Soru	Faktör Yüğü
DEG8	Bu dersin değerlendirme süreci, ezber bilgilerimin yerine uygulayabildiğim bilgilerimin ölçülmesini dikkate almaktadır.	0,790
DEG2	Bu dersin değerlendirme sürecinde özgün çalışmalara yer verilmektedir.	0,757
DEG4	Bu dersin değerlendirme süreci, sınıfça bir bütün olarak değerlendirilmemi sağlamaktadır.	0,753
DEG1	Bu dersin değerlendirme süreci, müzikle ilgili gelişimlerimi belirlemektedir.	0,751
DEG5	Bu dersin değerlendirme süreci, sadece öğretimin sonunda değil öğretim sırasında da yapılmaktadır.	0,751
DEG6	Bu dersin değerlendirme sürecinde alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılmıştır.	0,742
DEG7	Bu dersin değerlendirme süreci, öğrendiklerimi sergileme (konser, v.b.) olanağı vermektedir.	0,741
DEG9	Bu dersin değerlendirme süreci, bilgilerimi tekrar gözden geçirme fırsatı vermektedir.	0,724
DEG3	Bu dersin değerlendirme sürecinde, öğrendiğim konular dikkate alınmaktadır.	0,659

Tablo 15’de görüldüğü gibi, ikinci faktör analizi sonuçları incelendiğinde, değerlendirme sürecini oluşturan 9 sorunun beklendiği şekilde tek faktörlü bir yapı sergiledikleri gözlenmektedir (KMO: 0,915; p: 0,000). Tek faktör olarak elde edilen yapının açıklanan varyans oranı 55.019’dur. Faktör analizinde sonucunda elde edilen faktör yükleri değerlendirildiğinde, sınır değer olarak 0,500 kabul edilmiştir. Bu sonuçlar çerçevesinde, Değerlendirme boyutunu oluşturan 9 sorunun tek boyut olarak algılandığı görülmektedir.

Amaç ve İçerik Öğelerinin Öğrenciler Tarafından Algısı. Seçmeli müzik dersleri amaçlar ve içerik öğeleri açısından öğrenciler tarafından farklı algılandıkları tespit edilmiştir. Bu başlık altında analizler sonucunda ortaya çıkan amaçlar ve içerik öğelerinin boyutlarının, öğrenciler tarafından hangilerinin daha baskın olduğu yapılacak eşlenmiş gruplar (paired samples)t-testi uygulaması ile belirtilecektir. Amaçlar ve içerik açısından ortaya çıkan algısal farklılığın, gerek derslerin öğrenme-öğretme, değerlendirme süreçlerine olan etkisini gerekse de amaçlar ve içerik faktörlerinin alt boyutları itibarıyla değerlendirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Tablo 16

Amaçlar ve İçerik Öğeleri T-testi Analizi Sonuçları

Amaçlar ve İçerik Algısı	N	Ort	Std. Sap.	t	p*
Amaçlar					
Müzik Kültürü	418	3,782	0,849	9,171	< 0.001
Müzik Bilgisi-Beğenisi	418	3,331	0,996		
İçerik					
Müzik Kültürü	407	3,788	0,879	8,433	< 0.001
Müzik Bilgisi-Beğenisi	407	3,351	0,938		

* Farklılıklar 0.001 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 16’da görüldüğü gibi, amaçlar öğesinin algılanmasını tanımlayan iki alt boyut arasında, öğrenci değerlendirmelerinin farklılaştığı gözlenmektedir. Bu kapsamda, müzik kültürü alt boyutunun müzik bilgisi-beğenisinden daha yüksek düzeyde değer verdiği ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p>0.001$).

Aynı şekilde, içerik öğesinin algılanmasında da müzik kültürünün algılanmasında, müzik bilgisi-beğenisine göre istatistiki açıdan fark bulunmaktadır.

Bu kapsamda, seçmeli müzik dersleri program öğelerinin gerek amaçlar gerekse de içerik açısından daha çok müzik kültürü öğretecek şekilde tasarlandığını göstermektedir. Bu analiz sonucunda, seçmeli müzik dersleri programının amaçlar ve içerik yönünden maddeleri incelendiğinde evrensel müzik kültürünü tanıttıcı, müzik türlerini anlatan ve bunlarla ilişkili müzik dinletilerinin yapıldığı derslerin tasarlandığını söyleyebiliriz.

Sonuç, Tartışma Ve Öneriler

Seçmeli Müzik Dersleri Hakkında Genel Görüşler

Yapılan görüşmelerde öğretim elemanları ve öğrenciler seçmeli müzik derslerinin önemi ve gerekliliği konusunda fikir birliği oluşturmuşlardır. Öğretim elemanları, seçmeli müzik dersleri amaçları hakkında, öğrencinin kendini tanımasına, beğeni düzeyini geliştirmesine, sorumluluk kazandırmasına, müzik sevgisi aşlamayı sağlaması yönündeki görüşlerine, öğrencilerinde farklı yüzde oranlarıyla katıldıkları tespit edilmiştir. Üniversiteler nitelikli insan yetiştirmede en önemli kurumların başında gelmektedir. Erikson’a göre birey, gelişiminin her döneminde yaşanabilecek

psikososyal bunalım gençte kimlik ve benlik kavramının oluşmasında kendini göstermektedir. Toplumda sorumlu bir yurttaş yetiştirmek ve mesleğe hazırlamak okulların temel görevleri arasındadır (Gander ve Gardiner, 1998, s. 452-456). Toplumun geleceğini biçimlendirecek davranışlar, kişilerin gençlik döneminde, edineceği davranış, tutum, düşünce ve bilgi birikimi ile mümkün olacaktır (Nirun, 1986, s. 1). Gençlik döneminin durum ve konum yönünden tüm karmaşık belirsizliğine rağmen bu dönemi sağlıklı, dengeli atlatmak ancak eğitim sayesinde mümkündür (Uçan, 1994, s. 82). Lisans eğitimi tamamlayıp mesleğini icra etmeyi öğrenen bireyler, iş bulma kaygısı yaşamaktadır. Günümüzde işveren kurumlar artık nitelikli, donanımlı bir hobisi olup, her yönüyle kendini geliştiren bireyleri işe almayı tercih etmektedir. Sadece bilgiyle donatılmış, mesleğini son derece iyi yapan kişiler, artık günümüzde nitelikli insan sınıflamasına girmediği yapılan araştırmalarca desteklenmektedir. Üniversitelerdeki güzel sanatlar bölümleri işte tam bu noktada çok büyük önem taşımaktadır. Güzel sanatlar bölümleri açtıkları seçmeli derslerle, öğrencileri bilginin yanında sanat, estetik ve kültür yönünden zenginleştirip nitelikli bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Öğretim elemanları ve öğrenciler seçmeli müzik derslerindeki en büyük sıkıntılarının yer, mekan ve donanımlı sınıf sorunlarının oluşturduğunu belirtmektedir. Derslerin seçmeli olması ve bu bölümlerin rektörlüğe bağlı birimler olarak eğitim-öğretimlerini sürdürmeleri beraberinde pek çok sorunu getirmektedir. Derslerin seçmeli olması derslerin kredili ve kredisiz olma sorunu doğurmaktadır. Her üniversitede kredi değerleri değişiklik göstermektedir. Öğretim elemanları seçmeli müzik derslerinin, kredili olmasının öğrencilerin derse bakış açısını etkilediği görüşünde fikir birliği oluşturarak derslerin mutlaka kredisinin olması ve önemi hakkında görüşlerini belirtmişlerdir. Güzel sanatlar bölümlerinin her üniversite farklı uygulamalarla yürütüldüğü görülmektedir. Bazı üniversitelerde güzel sanatlar bölümleri olarak işleyişini sürdürürken bazı üniversitelerde seçmeli dersler koordinatörlüğüne bağlı olarak eğitimlerini sürdürmektedir. Üniversitelerin açtıkları ders sayılarına bakıldığında yine büyük farklılıkların olduğu görülmektedir. Görüşme yoluyla elde edilen veriler, öğretim elemanlarının tanımsal programdan haberdar olmadıklarını, programlarını kendilerince hazırlamaya çalıştıklarını, bunun yanında iyi bir programa ihtiyaçları olduğunu ortaya koymuştur. Öğretim elemanlarının çoğu programlarını kafalarında hazırladıklarını belirtmektedir. Program hazırlama çok kapsamlı, alanında uzmanlarla çok yönlü düşünülerek yapılacak bir iş olması nedeniyle öğretim elemanlarının programı kendi kafalarında hazırlıyor olmaları düşündürücü bir sonuçtur. Formal eğitimde programsız bir eğitim-öğretimden söz edilemeyeceğinden yola çıkarak seçmeli müzik

derslerinde program geliştirme çalışmalarının yapılması elzem bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Gürkan, (1986, s. 15) çalışmasında, 1980’li yıllarda seçmeli güzel sanatlar derslerinin amaçları ve konu başlıkları belirtilerek o dönemin koşullarında anayasayla yükseköğretim kanuna giren bu derslerin açıklayıcı bir programı o dönemde yapılmadığı için seçmeli güzel sanatlar derslerinde üniversitelerin değişik uygulamalarına yol açtığı belirtilmiştir. 1980’ yılların koşullarında amaçları ve bazı konu başlıkları ile ülke gündemine oturabilen sanat dersleri üzerinde o günlerden bu yana bu kadar kapsamlı bir çalışma yapılmadığı dikkat çekici ve sanat eğitimi adına üzücü bir durumdur.

Seçmeli Müzik Dersleri Programı: Amaçlar Boyutu

Araştırmada öğretim elemanlarının seçmeli güzel sanatlar müzik dersi amaçlarına yönelik görüşlerinin tamamına baktığımızda, müzik eğitimi ve öğretimi amaçlarına yönelik her öğretim elemanın çok değerli öte yandan pek çok farklı amacın bir arada belirtilmiş olduğu görülmektedir. Bu kadar farklı amaç sadece seçmeli müzik dersi adı altında öğrencilere kazandırılabilir mi? Sorusu ayrı bir araştırma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu soru, müzik eğitiminin çok alanlı bir yapıda olduğundan dolayı seçmeli müzik dersinin uygulamadaki adının değiştirilip daha özel alanlarla adlandırılması konusunu gündeme getirmektedir. Eğitim sistemi, her zaman dönütlerle yenilenmeli ve çağın gereksinimlerine göre devingenlik taşımalıdır (Sönmez, 2007, s. 7). Seçmeli müzik dersleri amaçlar ögesi için öğrenci görüşlerine yapılan faktör analizlerinde amaçlar ögesinin iki faktöre ayrılması, öğrencilerin dersin amaçlarını bir bütün olarak görmediklerini göstermektedir. Öğretim elemanları derslerinde özellikle ulusal müzik kültürünün geliştirilmesinde fikir birliği oluştururken, öğrencilerin %57’si derslerindeki amaçlarının ulusal müziğimizi tanımak olduğu görüşündedir. Evrensel müzik kültürünün geliştirilmesi amacıyla ise öğretim elemanlarının yarısı evrensel müzik kültürü amacını dile getirirken, öğrenciler bu dersin evrensel müzik kültürü kazandırdığına tamamen katılmaktadırlar.

Seçmeli Müzik Dersleri Programı: İçerik Boyutu

Araştırmada öğretim elemanlarının seçmeli güzel sanatlar müzik dersi içeriğine yönelik görüşlerinin tamamına baktığımızda, pek çok öğretim elemanının içeriği öğrencinin ilgisine ve seveceklerine göre planladıklarını ya da şarkıları seçtiklerini belirtmektedir. Bu görüşler doğrultusunda, dersin içerik boyutunun, öğretim elemanı tarafından dersin amaçlarına

ulaşma basamaklarına göre sınıflandırılmış ve belirlenmiş olmasının önemi düşünülmektedir. Bu noktada bir çelişki göze çarpmaktadır. Gürkan, (1986)'da belirtilen, 1980'li yıllarda seçmeli müzik dersleri için oluşturulan konu başlıklarına bakıldığında müzik kültürünü arttırmaya yönelik derslerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Demirel, (2013) çalışmasında belirttiği üzere, içerik öğrenme ilkelerine uygun, sistematik bir biçimde ele alınması ve düzenlenmesi gerekir. Bu durum öğretim elemanlarının formasyon bilgilerinin eksikliğinden kaynaklandığını düşündürmektedir. Eğitim programsız düşünülmez. Üniversitelerdeki seçmeli müzik dersleri de formal eğitim içerisinde yer aldığı için, mutlaka alanında uzman kişilerce hazırlanmış bir programının olmasının gereği önem taşımaktadır. Seçmeli müzik dersleri içerik ögesi için öğrenci görüşlerine yapılan faktör analizlerinde amaçlar ögesinin iki faktöre ayrılması, öğrencilerin dersin içeriklerini bir bütün olarak görmediklerini göstermektedir. Öğretim elemanları derslerinde özellikle ulusal müzik kültürünün geliştirilmesi ile ilgili konulara dikkati çekerken, öğrenciler tarafında evrensel müzik kültürünün geliştirilmesi ile konuların daha fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Seçmeli Müzik Dersleri Programı: Öğrenme-Öğretme Süreci

Araştırmada öğretim elemanlarının seçmeli güzel sanatlar müzik dersi öğrenme-öğretme süreçlerine yönelik görüşlerinin tamamına baktığımızda, öğrenme süreçlerinin öğrenci ilgisine, beğenisine yön verecek şekilde düzenlenerek hazırlandığı görülmektedir. Fakat öğrenme süreçleri tamamen öğrencinin isteği ve görüşüne bırakılmadan öğretim elemanının kontrolünde bilgi hiyerarşisinde, kolaydan zora sıralanarak düzenlenmesi öğretim süreçlerinin verimliliği açısından önem taşımaktadır. Bilim çağında kendini sürekli yenilemek zorunda olan toplumlardaki en önemli sistem, eğitim sistemidir. Eğitim sistemi üretilen bilgi ve teknolojiyle değişen toplumda, toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak bireylerin yetiştirilmesi durumuyla karşı karşıya kalmaktadır (Bilen, 1996, s. 4). Dolayısıyla çağ değiştikçe eğitim anlayışlarının da kendini değiştirmesi gerekmektedir. Ertürk (1972, s. 13)'e göre eğitimin daha etkili ve verimli olması isteniyorsa eğitim ve öğretimi planlamak üzerine çalışmaların sınırlarının sürekli genişletilmesi gerekmektedir. Öğrenme süreçlerinin en iyi biçimde düzenlenip örgütlendirildiği ve yönlendirildiği yaratıcı etkinlikler sürecinin sonunda katılanlar, dolaysız olarak yaşadıklarının ve denediklerinin birer yaratıcı anlatıma kavuştuğunu, «kendini ifade», «kendini gerçekleştirme» olgularının gerçekleştiğini görürler

(San, 1984, s.27). Güzel sanatlar bölümleri seçmeli müzik dersi programı öğrenme-öğretme sürecine ilişkin öğrenci görüşleri değerlendirildiğinde genel yapı itibarıyla olumlu oldukları görülmektedir. Öğrenme-öğretme sürecine ilişkin ortalama değerler incelendiğinde, 3,87 ortalama değeri ile “Bu derste kullanılan yöntem ve teknikler içeriğe uygundur.” maddesinin daha öne çıktığı görülürken, öğretim elemanları da bu konu fikir birliği oluşturmuşlardır. Öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecinde kullanılan yöntem ve teknikleri içeriğe uygun buldukları görülürken, öğrenme-öğretme sürecinde yeni öğretim yöntemlerinden az yararlandıkları söylenebilir.

Seçmeli Müzik Dersleri Programı: Değerlendirme Süreci

Lisans eğitiminde, dünyadaki buluşlara ve yaratıcılığa katkıda bulunacak bireyler yetiştirilmesinde öğrencilerin kendi yetenekleri çerçevesinde gelişme olanaklarını hazırlamak önemlidir. (Karkın, 2008, s. 1). Araştırmada öğretim elemanlarının seçmeli güzel sanatlar müzik dersi değerlendirme sürecine yönelik görüşlerinin tamamına baktığımızda, öğretim elemanlarının değerlendirme sürecinde müzik eğitiminin çok alanlı yapısı düşüldüğünde, toplu yapılan sınavlar ve uygulamalı bireysel yapılan sınavlar olarak iki şekilde ayrılmış olduğu tespit edilmiştir. Bir programında en önemli boyutlarından birini değerlendirme boyutu oluşturmaktadır. Güzel sanatlar bölümlerinde formal olarak verilen seçmeli dersler okutulmaktadır. O zaman sanat eğitiminde ve bir kolu olan müzik eğitiminde sınav olmalıdır. Öğrencilere uygulanan anket uygulamasının değerlendirme sürecine ilişkin, öğrenci yargılarında sorulara katılma düzeyinin olumlu yönde olduğu, bir diğer ifadeyle programın değerlendirme sürecinin, öğrenciler tarafından uygun bulunduğu düşünülmektedir. Anderson, (2003, s. 59)’ a göre sanat eğitiminin temelinde, öğrencilere sanat yoluyla kendilerini ve başkalarını anlamalarını sağlamak vardır. Sanat eğitiminin önemli bir kolu olan müzik eğitimiyle bireylerin kendilerini kişisel ve sosyal olarak ifade etmeleri amaçlanmaktadır. Yıldız, & Şen, (1999) çalışmalarında müziğin bireysel etkileri üzerinde durarak; dikkati yoğunlaştırır, gözlem yeteneğini güçlendirerek bellekte tutma, izleme, taklit etme kavramını geliştirir, bireyin ruhsal yapısında, güvensizlik, saldırganlık, gerilim ve korku gibi davranışlarda güçlüklerin yenilmesi konusunda önemli bir etkidir, olarak ifade etmişlerdir. Bir tek insana özgü olan sanat, zihin ve pratik arasında bütünleşmeyi kurmakta en etkili eğitim şeklidir. (Leppert, 2002, s. 15-16). Castells, (2001, s. 4)’ de ifade ettiği gibi, sanat, farklı ülkelerden ve kültürlerden insanların arasında köprü kurarak, farklılıkları, çatışmaları bir tarafa bıraktırır ve

onların birlikte yaşayabilme becerilerini denemelerini sağlar. (Anderson, 2003, s. 61) sanatın amacını, birbirimizi anlama ve başkalarının bizi anlamasına yardımcı olma süreci olarak tanımlar.

Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler belirlenmiştir.

- Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliğinin bilinci ile güzel sanatlar bölümleri üniversitelerde yaygınlaştırılmalı, işlevsel hale getirilmeli ve niteliklerinin artırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Güzel sanatlar bölümlerinin niteliğinin artırılması ve “seçmeli müzik” derslerinde etkili bir eğitim verilmesi için üniversitelerde program geliştirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Güzel sanatlar bölümlerinde “seçmeli müzik” derslerinin önce adsal program yönünden çalışılması yapıp sadece “seçmeli müzik” olarak değil müziğin alanlarına göre (örn; Müzik Bilgileri, Çalgı Dersi, Dünya Müzikleri, Ses Eğitimi, Koro v.b.) isimlendirilmelidir.
- Müzik eğitimin çok alanlı yapısına uygun her dalın ayrı program çalışması yapılmalıdır.
- Seçmeli güzel sanatlar dersi fiziksel, donanım eksikleri giderilmeye çalışılmalıdır.

Kaynakça

- Anderson, T. (2003). Art education for life. NSEAD. *The International Journal of Art Design Education, Oxford. Jade, 22, 1.*
- Bilen, M. (1996). Plandan uygulamaya öğretim. Ankara: Aydan.
- Castells, M. (2001). Museums in the information era. Icom News (Newsletter Of The International Council Of Museums). *Barcelona: General Conference. 5(3), 19.*
- Demir, A., & Ok, A. (1996). Orta doğu teknik üniversitesi öğretim üye ve öğrencilerinin seçmeli dersler hakkındaki görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(12), 121–125.*
- Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya.* Ankara: Pegem A.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve yöntemlerine giriş.* Ankara: Anı.
- Erden, M. & Fidan, N. (1998). *Eğitime Giriş.* Ankara: Alkım Yayıncılık
- Erişti, B. (1998). Üniversite öğrencilerinin öğretme-öğrenme sürecine katılım durumları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1-2), 52-67.*

- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe.
- Gander, M. J., & Gardiner, H. W. (1998). *Çocuk ve ergen gelişimi (3. Baskı)*, (B. Onur, Çev.). Ankara: İmge.
- Günay, E., & Özdemir, M.A. (2003). *Müzik öğretimi teknolojisi ve materyal geliştirme*. İstanbul: Bağlam.
- Gürkan, F. (1986). Üniversitelerde okutulan güzel sanatlar dersi programının incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Gürüz, K. (2001). *Dünyada ve Türkiye’de yükseköğretim (tarihçe ve bugünkü sevk ve idare sistemleri)*. Ankara: ÖSYM.
- İlhan, A.Ç. (1995). *Çağdaş insan ve sanat eğitimi*. II. Eğitim Bilimleri Kongresi’nde sunulmuş bildiri, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- İnam, A. (1990). *İnsan işini yaratmada teknoloji etkisinde sanatın yeri*. Felsefe ve Sanat sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, İstanbul.
- İpşiroğlu, Z. (1990). *Düşünen insan mı emir kulu mu? Yükseköğretimde Sorunlar ve Çözüm Yolları*. Ankara: Cem.
- Leppert, R. (2002). *Sanatta anlamın görüntüsü, imgelerin toplumsal işlevi*. İstanbul: Ayrıntı.
- Karakoç, E. (2015). Devlet üniversitelerinde okutulmakta olan seçmeli güzel sanatlar müzik dersi öğretim süreçlerini öğrenci görüşlerine göre uygulanma durumu. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karayağmurlar B., & Tan C. A. (2003). Sanat yoluyla eğitim kuramının eğitim üzerindeki etkileri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 65-80.
- Karkın, A. M. (2008). Yaratıcılık kavramı ve müzik eğitiminde yaratıcılığın rolü ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 14.
- Nirun, N. (1986). *12-24 Yas gençlerin sosyo-ekonomik sorunları (1. Baskı)*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Punch, F.K. (2004). *Introduction to social research, quantitative and qualitative approaches*. (Second Edition). California: Sage Publication.
- San, İ. (1984). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Tan.
- Sönmez, V. (2007). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı.
- Silverman, D. (2004). *Qualitative research*. (Second Edition). California: Sage.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). 18.11.2014 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Uçan, A. (1994). *İnsan ve müzik, insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.

Variş, F. (1978). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikler*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 75. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Yıldız, E., & Şen, Y. (1999). Küçük yaşlarda, müzik ve piyano eğitiminin önemi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi/Journal of Institute of Fine Arts*, 5.

Yüksel, G. (2010). Türkiye için program değerlendirme standartları oluşturma çalışması. (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Yükseköğretim Kanunu. (1981). 18.11.2014 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Extended Abstract

Purpose

This study examines the teaching processes adopted in the elective fine arts music course taught in public universities, based on the opinions of the faculty staff and students. After the assessment of the results, conclusions are drawn and recommendations are made.

Method

This is a descriptive study involving an analysis of a past and existing situation. Data for the study was garnered from a survey, and from qualitative and quantitative measurement techniques. The study participants were faculty members teaching the elective fine arts music course in public universities in Ankara, the coordinators/chairs of fine arts departments, and students taking this course in the 2013–2014 Academic Year. Qualitative data for the study were collected through semi-structured interviews with department coordinators/chairs running the fine arts music course taught in public universities in Ankara. The qualitative data were analyzed using descriptive analysis and content analysis methods. The quantitative data for the study were collected using a survey prepared in light of the qualitative data that was administered to students taking this course at public universities in Ankara. The various statistical analysis techniques within the SPSS 12.0

software package were used in the statistical analysis of the data. The t-test was applied in order to detect differences in the size of the figures resulting from analysis.

Results

Universities apply different practices related to their departments of fine arts. While some have separate departments of fine arts, others have fine arts courses run by the coordinators of elective courses. Universities also differ significantly in terms of the number of courses they offer, with some offering multiple elective courses (such as violin, choir, history of music, etc.), befitting the multi-dimensional nature of the field of music, and others offering a single elective course on music that is far from compatible with the multi-dimensional field of music. Data from the interviews revealed that the faculty members were unaware of the syllabus guidelines, tried to prepare their syllabi on their own and were in need of better syllabi. An analysis of the opinions of the faculty members on the objectives of the fine arts music course, each faculty member had their own ideas about the aims of music teaching and training. The factor analysis conducted based on the students' opinions of the objectives revealed two factors, indicating that the students lacked a unified view of the objectives of the course. Given that music has multiple fields with different, specialized objectives, it would be very unlikely that a single elective course on music would help the students achieve all the learning outcomes. As such, efforts to improve the syllabi should first focus on course titles. Most faculty members report that they plan their own course content and select songs the basis of the students' interests and preferences. It would be better, however, for the content to be classified and selected on the basis of the steps required to achieve the course objectives. The factor analysis conducted on the students' views on course content revealed two factors, indicating that the students lacked a unified view of the course content. It was found that the learning processes of the course were prepared and organized on the basis of student interests and preferences. It would be better for the efficiency of the teaching process, however, if the faculty members were able to follow a hierarchy of knowledge, and to order topics from easier to more difficult, rather than basing the course on student preferences and opinions. Students found the adopted learning-teaching methods and techniques to be appropriate for the course content, although little use was made of new teaching methods. Given the multi-dimensional nature of music education, faculty members used two different methods for evaluation: collective exams; and individual, applied exams. The survey results regarding the evaluation process showed that

students mostly agreed with the statements, finding the evaluation process to be suitable for the course objectives and content.

Discussion and Conclusion

Decisions made at key points have the potential to affect people's entire lives. Foremost among these turning points is a person's choice of career, which is the first step toward happiness in one's personal and professional life. One of the objectives of the elective music courses offered by universities as part of general music education is to support students in becoming better-qualified and more efficient, and in promoting self-confidence.

On the basis of these findings, the following recommendations are made:

- Recognizing the importance of and the need for art education, more fine arts departments should be established in universities, and existing ones should be improved and made more functional.
- Universities should undertake efforts to improve their syllabi as part of a larger effort to improve fine arts departments and make elective music courses more effective.
- Work should be undertaken to design separate syllabus for each music field, befitting the multi-dimensional nature of music education.
- Efforts should be made to resolve the physical and equipment problems often encountered in elective music courses.

ETİK BEYAN: "*Devlet Üniversitelerinde Okutulmakta Olan Seçmeli Güzel Sanatlar Müzik Dersi Öğretim Süreçlerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Uygulanma Durumu*" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Gazi Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik araştırmalar Etik Kurulu'ndan 30.01.2015. tarih ve 77082166-604.01.02-12394-7 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.